

Chương 16:
Công ty chứng khoán và
ngân hàng đầu tư

Khái niệm

- Công ty chứng khoán: Là những công ty chuyên môn hóa về mua, bán, môi giới các chứng khoán đang lưu hành
- Ngân hàng đầu tư: Những công ty chuyên môn hóa về khởi tạo, bảo lãnh và phân phối các đợt phát hành chứng khoán mới
- Những công ty lớn nhất trong ngành thường thực hiện cả hai nhóm dịch vụ và được gọi là các ngân hàng đầu tư

Khái niệm khác

- Công ty chứng khoán là những công ty mà lĩnh vực kinh doanh cơ bản là môi giới chứng khoán, giao dịch chứng khoán, dịch vụ tư vấn tài chính, ngân hàng đầu tư (khởi tạo, bảo lãnh và phân phối các đợt phát hành chứng khoán mới)

Các lĩnh vực hoạt động cơ bản

- Môi giới chứng khoán
- Ngân hàng đầu tư
- Giao dịch
- Tạo thị trường
- Sáp nhập và mua lại
- Quản lý đầu tư
- Quản lý tiền mặt
- Dịch vụ khác và dịch vụ hỗ trợ

Môi giới chứng khoán

- Môi giới chứng khoán là hoạt động trong đó công ty chứng khoán làm trung gian kết nối người mua và người bán chứng khoán để hưởng hoa hồng môi giới. Khách hàng là người chịu trách nhiệm về kết quả của giao dịch

Môi giới chứng khoán

➤ Các lệnh chứng khoán

- ✓ Lệnh thị trường: Là lệnh mua hoặc bán chứng khoán tại giá thị trường hiện hành
- ✓ Lệnh giới hạn: Lệnh mua ấn định mức giá tối đa có thể chấp nhận và lệnh bán ấn định mức giá tối thiểu có thể chấp nhận
- ✓ Bán khống: Nhà đầu tư vay cổ phiếu từ công ty môi giới, bán chúng vào hôm nay và hứa sẽ trả lại số cổ phần đã vay bằng cách mua chúng trong tương lai

Khởi tạo đợt phát hành cổ phiếu

- Các công ty muốn phát hành thêm cổ phiếu hoặc phát hành cổ phiếu lần đầu liên hệ với ngân hàng đầu tư
 - ✓ Tư vấn về khối lượng của đợt phát hành
 - ✓ Giúp xác định giá cổ phiếu cho đợt phát hành lần đầu
- Ngân hàng đầu tư hỗ trợ trong việc đăng ký với cơ quan quản lý nhà nước
 - ✓ Bản đăng ký
 - ✓ Lập bản cáo bạch – tổng hợp thông tin tài chính về công ty và những điều khoản liên quan đến đợt phát hành - nhằm cung cấp cho nhà đầu tư

Bảo lãnh phát hành cổ phiếu

- Ngân hàng đầu tư chính thường hình thành tổ hợp bảo lãnh:
 - ✓ Các ngân hàng đầu tư khác tham gia bảo lãnh một phần đợt phát hành
 - ✓ Giúp phân tán rủi ro giữa các ngân hàng
- Các hình thức bảo lãnh phát hành:
 - ✓ Cam kết chắc chắn: Các tổ chức bảo lãnh đồng ý mua chứng khoán của tổ chức phát hành theo giá cố định để bán lại ra công chúng
 - ✓ Nỗ lực tối đa (phổ biến): Ngân hàng không đảm bảo một mức giá cho tổ chức phát hành mà nỗ lực tối đa để bán với mức giá cao nhất có thể nên tổ chức phát hành phải chịu rủi ro

Bảo lãnh phát hành cổ phiếu

- Người phát hành và ngân hàng thỏa thuận chênh lệch bảo lãnh (giữa mức giá bán cho nhà đầu tư và mức nhà rông người phát hành nhận được)
- Khi tiến hành IPO
 - ✓ Tổ chức bảo lãnh phải định giá cổ phiếu đủ cao để không làm tổ chức phát hành thất vọng
 - ✓ Tuy nhiên nếu mức giá quá cao sẽ không bán hết đợt phát hành và ảnh hưởng đến uy tín của tổ chức bảo lãnh
 - ✓ Ngân hàng đầu tư thường cố gắng thỏa mãn các nhà đầu tư tổ chức – khách hàng chủ yếu của các đợt IPO – nên thường có xu hướng định giá thấp

Phân phối cổ phiếu

- Các ngân hàng đầu tư trong tổ hợp bảo lãnh cung cấp dịch vụ môi giới phân phối cổ phiếu cho các nhà đầu tư hoặc thuê công ty môi giới thực hiện dịch vụ này
- Tổ chức phát hành phải chịu các loại chi phí:
 - ✓ Phí bảo lãnh
 - ✓ Các loại chi phí phát hành trực tiếp như chi phí về kế toán, pháp lý...

Tư vấn phát hành cổ phiếu

- Ngân hàng đầu tư cung cấp dịch vụ tư vấn trong suốt quá trình phát hành cổ phiếu
 - ✓ Tổ chức phát hành không có chuyên môn về vấn đề này
 - ✓ Các dịch vụ bao gồm: Thời gian phát hành, khối lượng phát hành, các điều kiện, loại chứng khoán phát hành

Hỗ trợ phát hành trái phiếu

➤ Khởi tạo

- ✓ Ngân hàng đầu tư tư vấn về khối lượng đợt phát hành, lãi suất coupon phiếu, thời hạn
- ✓ Hỗ trợ tổ chức phát hành trong việc đăng ký với cơ quan quản lý

➤ Bảo lãnh phát hành

- ✓ Chính phủ sử dụng phương thức đấu thầu công khai
- ✓ Doanh nghiệp thường lựa chọn ngân hàng đầu tư dựa trên danh tiếng và kinh nghiệm
- ✓ Phí bảo lãnh thấp hơn phát hành cổ phiếu

Hỗ trợ phát hành trái phiếu

➤ Phân phối trái phiếu

- ✓ Phân phát bản cáo bạch cho các nhà đầu tư tiềm năng
- ✓ Quảng cáo về đợt phát hành ra công chúng

➤ Tư vấn: Ngân hàng đầu tư tư vấn cho tổ chức phát hành trong suốt quá trình phát hành trái phiếu

Chào bán riêng trái phiếu

- Nhằm tránh chi phí bảo lãnh phát hành và đăng ký với cơ quan quản lý nhà nước
- Khách hàng tiềm năng có thể mua toàn bộ đợt phát hành, đặc biệt các nhà đầu tư tổ chức như công ty bảo hiểm, quỹ đầu tư, ngân hàng thương mại, quỹ hưu trí
- Nhu cầu trái phiếu phát hành riêng thường không cao như phát hành đại chúng nên tổ chức phát hành phải trả lãi suất cao hơn
- Ngân hàng đầu tư có thể tư vấn và tìm nhà đầu tư tiềm năng

Giao dịch chứng khoán

- Với hoạt động này, công ty chứng khoán và ngân hàng đầu tư đứng ra mua và bán chứng khoán trên tài khoản của chính mình. Thu nhập của họ chính là chênh lệch giá chào mua và giá chào bán.
- Đây là loại hình kinh doanh rủi ro cao vì chứng khoán các nhà tự doanh nắm giữ có thể tăng hoặc giảm giá

Tạo thị trường

- Hoạt động giao dịch chứng khoán của công ty chứng khoán và ngân hàng đầu tư giúp hình thành vai trò tạo thị trường thứ cấp cho một chứng khoán nào đó.
- Nhà tạo thị trường cho một chứng khoán sẵn sàng (và có nghĩa vụ) mua hoặc bán loại chứng khoán đó từ nhà đầu tư
- Thông thường, tạo thị trường là hoạt động kinh doanh tương đối có lãi, nhưng khi thị trường bất ổn thì lợi nhuận này có thể biến mất nhanh chóng, khiến nhà tạo thị trường có thể phá sản hoặc rút khỏi vai trò này

Sáp nhập và mua lại (M&A)

- Các ngân hàng đầu tư tham gia rất mạnh trong lĩnh vực sáp nhập và mua lại
- Các dịch vụ:
 - ✓ Xác định ứng viên cho M&A
 - ✓ Tư vấn cho các công ty thu tóm hay các công ty mục tiêu về các khía cạnh giá và phí giá của cuộc giao dịch
 - ✓ Hỗ trợ công ty thu tóm trong việc huy động nguồn vốn cần thiết để tài trợ cho việc thu tóm

Sáp nhập và mua lại (M&A)

- Khoản phí ngân hàng đầu tư nhận được trong hoạt động M&A tùy thuộc vào mức độ tham gia của họ và tính chất phức tạp của hoạt động mà họ được đề nghị tiến hành
- Thông thường ngân hàng đầu tư sẽ nhận được mức phí tính thành tỷ lệ phần trăm trên giá bán, thường là 2-3% giá bán

Hỗ trợ vay mua thấu tóm (LBO)

- LBO: Thấu tóm một công ty và biến nó thành công ty tư nhân, thông qua sử dụng tiền vay là chủ yếu để mua cổ phần của công ty
- Ngân hàng đầu tư hỗ trợ LBO theo ba hình thức
 - ✓ Đánh giá giá trị thị trường của công ty LBO
 - ✓ Dàn xếp việc tài trợ, tức là huy động vốn để mua cổ phiếu công chúng đang nắm giữ
 - ✓ Bản thân ngân hàng đầu tư thường đầu tư vào giao dịch
 - ✓ Cung cấp dịch vụ tư vấn

Quản lý đầu tư

- Các ngân hàng đầu tư lớn cũng cung cấp dịch vụ quản lý đầu tư như:
 - ✓ Các quỹ đầu tư
 - ✓ Quản lý danh mục đầu tư cho khách hàng, đặc biệt cho các quỹ hưu trí, và cho bản thân ngân hàng

Quản lý tiền mặt

- Các ngân hàng đầu tư cung cấp các tài khoản quản lý tiền mặt (CMA) tương tự như tài khoản tiền gửi cho các nhà đầu tư. Các tài khoản quản lý tiền mặt có thể được bảo hiểm bởi công ty bảo hiểm tiền gửi

Các dịch vụ khác

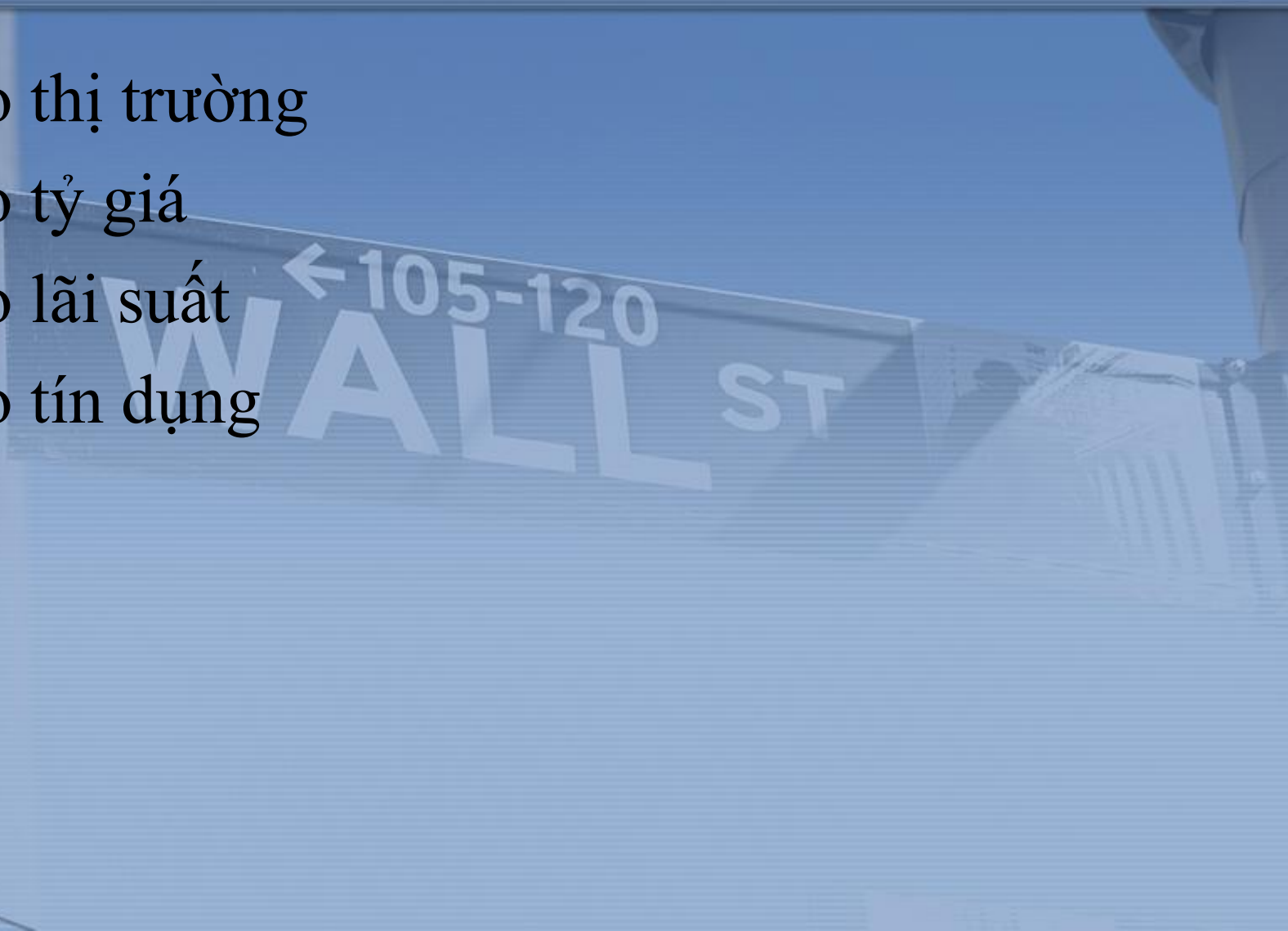
- Dịch vụ tư vấn
- Dịch vụ lưu ký
- Dịch vụ thanh toán
- Nghiên cứu
- Các dịch vụ hỗ trợ cho hoạt động chính như kế toán, IT, pháp chế, nhân lực...

Nguồn doanh thu của NH đầu tư

- Tầm quan trọng của phí môi giới giảm trong những năm gần đây
- Nguồn thu nhập lớn nhất là từ lợi nhuận giao dịch và đầu tư
- Phí bảo lãnh cũng là nguồn thu nhập quan trọng
- Doanh thu từ phí tư vấn và tiến hành M&A cũng tăng lên theo thời gian

Rủi ro của công ty CK và NHĐT

- Rủi ro thị trường
- Rủi ro tỷ giá
- Rủi ro lãi suất
- Rủi ro tín dụng

Rủi ro thị trường

- Hoạt động của công ty chứng khoán và ngân hàng đầu tư gắn với điều kiện của thị trường chứng khoán
- Khi giá cổ phiếu tăng
 - ✓ Số lượng các đợt phát hành tăng
 - ✓ Giao dịch trên thị trường thứ cấp sôi động hơn
 - ✓ Hoạt động quản lý đầu tư nhiều hơn
 - ✓ Các công ty chứng khoán và ngân hàng đầu tư sở hữu chứng khoán thu lợi nhuận khi giá tăng

Rủi ro lãi suất và tỷ giá

- Rủi ro lãi suất: Hoạt động của CTCK và NHĐT nhạy cảm với biến động lãi suất vì
 - ✓ Giá thị trường của trái phiếu mà họ sở hữu tăng
 - ✓ Lãi suất thấp hơn thường khuyến khích các nhà đầu tư rút vốn khỏi ngân hàng đầu tư vào chứng khoán
- Rủi ro tỷ giá
 - ✓ Khi hoạt động ở nước ngoài
 - ✓ Đầu tư vào các chứng khoán ghi bằng ngoại tệ